HE 85/2017 vp

Ympäristöministeriön lisäselvitys/Kirsi Martinkauppi 12.10.2017

Pelastuslain (379/2011) 71 §:n 2 momentin mukaan:

” Väestönsuoja on rakennettava rakennusta tai samalla tontilla tai rakennuspaikalla olevaa rakennusryhmää varten, jos sen kerrosala on vähintään 1 200 neliömetriä ja siinä asutaan tai työskennellään tai oleskellaan muutoin pysyvästi. Teollisuus-, tuotanto-, varasto- ja kokoontumisrakennusta varten väestönsuoja on edellä tässä momentissa säädetystä poiketen rakennettava, jos rakennuksen tai rakennusryhmän kerrosala on vähintään 1500 neliömetriä. Väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos tontilla tai rakennuspaikalla tai yhteisessä väestönsuojassa on ennestään tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa säädetty määrä vaatimukset täyttäviä suojapaikkoja.”

Väestönsuojista annetun valtioneuvoston asetuksen (408/2011) 2 §:n mukaan:

”Pelastuslain 71 ja 72 §:ssä tarkoitetun väestönsuojan varsinaisen suojatilan pinta-alan tulee olla vähintään kaksi prosenttia asianomaisen rakennuksen yhteenlasketusta kerrosalasta. Myymälä-, teollisuus-, tuotanto- ja kokoontumisrakennusten sekä varastotilojen osalta varsinaisen suojatilan pinta-alan tulee olla vähintään yksi prosentti kerrosalasta. Väestönsuojan varsinaisen suojatilan tulee olla kuitenkin vähintään 20 neliömetriä.”

Varsinaisella suojatilalla tarkoitetaan ihmisten oleskelua varten tarkoitettua tilaa. Varsinaiseen suojatilaan luetaan myös käymälät ja ensiapu- ja sairashuone. Varsinaiseen suojatilaan ei kuitenkaan lueta sulkuhuonetta tai -telttaa, eikä teknisiä tiloja (konehuoneet ja valvomo).

Jos teollisuus-, tuotanto- ja varastorakennukseen rakennettava väestönsuoja olisi tarpeettoman suuri rakennuksessa tai samalla tontilla tai rakennuspaikalla pysyvästi työskenteleviä ja oleskelevia varten taikka jos opetusalan tai hoitoalan rakennukseen rakennettava väestönsuoja olisi liian pieni oppilaspaikkoihin taikka hoitopaikkoihin nähden, voidaan väestönsuojan koko määrätä sen henkilömäärän mukaan, joka rakennuksessa keskimäärin oleskelee. Jos väestönsuoja mitoitetaan tässä momentissa tarkoitetun henkilömäärän mukaan, suojatilan tulee olla 0,75 neliömetriä henkilöä kohden, jollei erityisestä syystä tarvita suurempaa tilaa.

Pelastuslain 77 §:n mukaisesti rakennettavien johtamistilojen tulee olla riittävän suuret sille henkilömäärälle, jonka voidaan arvioida tulevan työskentelemään tiloissa.

Väestönsuojan suojaluokka määräytyy väestönsuojan koon perusteella seuraavasti:

Varsinainen suojatila enintään m2	Suojaluokka
135	S1 teräsbetonisuojana
900	S2 teräsbetonisuojana
4500	Kalliosuojana”

Hallituksen esityksen mukaiset vaikutukset väestönsuojan rakentamisesta rakennettavaksi sallitun kerrosalan lisäksi kohdistuisivat niille alueille, joilla riskien perusteella rakennetaan muita alueita enemmän väestönsuojia. Väestönsuojelullisesti riski on suurempi mm. siellä, missä on enemmän ihmisiä. On laskettu, että pääkaupunkiseudulla rakennusoikeuden hinta asuinrakennuksissa on 400–2500 euroa kerrosalan neliömetriltä, jolloin ehdotettu säännös kattaisi väestönsuojaominaisuuksista johtuvat lisäkustannukset enimmillään kokonaan. Vuotuinen arvo rakennuttajalle olisi noin 4 miljoonaa euroa. Muutoksella ei olisi negatiivisia väestön suojaamiseen liittyviä vaikutuksia. Muutos ei kuitenkaan ole käytännössä esimerkiksi

pääkaupunkiseudulla suuri, sillä pääkaupunkiseudun kunnat ovat tavallisesti sallineet rakennusoikeuden ylityksen maanpäällisiin tiloihin sijoittuvan väestönsuojan edellyttämän kerrosalan verran (HE s. 13). Lainsäädännön muutos yhdenmukaistaisi tulkinnan kattamaan koko Suomen.

Toteutumattomien kaavojen määrä vaihtelee kunnittain. Kaavojen ajanmukaisuus on arvioitava MRL 60 §:n mukaisesti. Sen toisen momentin mukaan:

” Sellaisen asemakaavan alueella, joka on ollut voimassa yli 13 vuotta ja joka merkittävältä osalta on edelleen toteuttamatta, rakennuslupaa ei saa myöntää sellaisen uuden rakennuksen rakentamiseen, jolla on alueiden käytön tai ympäristökuvan kannalta olennaista merkitystä, ennen kuin kunta on arvioinut asemakaavan ajanmukaisuuden.”

On todennäköistä, että hallituksen esityksen mukainen muutos osaltaan kannustaisi kuntia tarkastelemaan toteutumattomia kaavoja nykyistä nopeammin.

Ohessa tiedoksi Helsingin kaupungin ohje väestönsuojien rakentamisesta.

Hallituksen esitys ei rajoita kunnallista harkintavaltaa kaavoituksen suhteen, vaan tuo käytännössä lisää joustoa.

Tarkkaa tilastoa kunnittain toteutumattomista kaavoista ei ole saatavilla.

Massoitteluun liittyen Pekka Rajajärven lähettämässä historiikissa mainitaan sivulla 3, että maanpäällisten väestönsuojien rakentaminen alkoi vuonna 1991, kun ydinaseen käyttö Suomea vastaan poistui uhkakuvasta. Tätä aiemmin väestönsuojat rakennettiin maan alle.

HE ei johda kaupunkikuvallisiin muutoksiin, sillä se ei vaikuta kerrosalan laskentaa lukuun ottamatta muihin kaavamääräyksiin, kuten esimerkiksi kerroskorkeuteen tai julkisivumääräyksiin. Lisärakennusoikeus on toteutettava muiden kaavamääräysten reunaehtojen puitteissa.